

Antwoord

van Gedeputeerde Staten op vragen van

R. Klumpes (GroenLinks)
(d.d. 28 januari 2021)

Nummer
3721

Onderwerp
Damwand EMK terrein

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Pal naast Krimpen a/d IJssel bevindt zich op bedrijventerrein Stormpolder ca. 5,3 hectare van de meest vervuilde grond van Nederland. Dit betreft hier het voormalige EMK-terrein. GroenLinks heeft hier al eerder vragen over gesteld¹. Hoewel GroenLinks tevreden was met de beantwoording, hebben de ontwikkelingen niet stil gestaan m.b.t. dit terrein. GroenLinks volgt dit dossier op de voet en heeft aanleiding gevonden tot een volgende set vragen.

Eind 2020-begin 2021 zou er een stappenplan komen t.a.v. de sanering van bovengenoemd terrein, waaronder een heroriëntatie-overweging. Dit zou aan de Staten worden voorgelegd.

1. *Ligt de uitwerking van het Stappenplan nog steeds op schema en is er al een concretere datumaanduiding te geven, waarop we dit voorstel kunnen verwachten?*

Antwoord

Afgelopen najaar zijn in opdracht van het ministerie van IenW – met behulp van medewerkers van de provincie en de gemeente Krimpen aan den IJssel – ambtelijk een aantal mogelijke varianten uitgewerkt. Deze varianten bieden perspectief om met alle betrokken overheden tot een bestuurlijke beslissing te komen over de volgende stappen in dit complexe dossier. Om die reden heeft gedeputeerde A. Bom-Lemstra de staatssecretaris op 2 februari jl. gevraagd om op korte termijn een bestuurlijk-overleg te organiseren met de provincie, de gemeente Krimpen aan den IJssel en het hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard. De verwachting is dat dit overleg in de eerste helft van het 2de kwartaal zal plaatsvinden. De uitgewerkte varianten en de gemaakte keuzes zullen na het bestuurlijk-overleg aan Provinciale Staten ter informatie worden toegestuurd.

¹ Ingediend op 20 Augustus en beantwoord op 15 September. (vragenset 3655)

2. *Is voor de Provincie nog steeds het uitgangspunt, dat er gestreefd wordt om van de 'Eeuwigdurende Nazorg' af te komen?
Hoe realistisch is dit uitgangspunt?*

Antwoord

Voor de provincie geldt nog steeds het uitgangspunt dat gestreefd wordt om de eeuwigdurende nazorg op het EMK-terrein te beëindigen. Ons uitgangspunt is mede gebaseerd op de afspraak die het Rijk, het IPO, de VNG en de Unie van Waterschappen in 2015 hebben gemaakt in het *Convenant bodem en ondergrond 2016-2020*. In dit convenant is in artikel 9.1 vastgelegd dat alle betrokken overheden actief gaan onderzoeken of het mogelijk is om de nazorgmaatregelen op gesaneerde locaties met een restverontreiniging (waaronder dus ook de locatie EMK-terrein) op een milieu hygiënische verantwoorde wijze te beëindigen of te verlagen. Deze mogelijkheden zijn uitgewerkt in een aantal varianten. Zie antwoord bij vraag 1.

Een damwand scheidt de giftige grond van het rivierwater. In de beantwoording van de vorige vragenset wordt gesteld, dat zolang de huidige beheeronttrekking met bijbehorende grondwaterzuivering aan de binnenzijde van de damwand zorgvuldig in stand wordt gehouden, er geen risico is op verspreiding van verontreiniging. Dit wordt gewaarborgd door het systeem regelmatig te controleren.

Echter, De GroenLinks-fractie bereiken berichten, dat de damwand toch minder stabiel is dan eerder verondersteld. Hierover gaan de volgende vragen:

3. *Uit de beantwoording van Kamervragen² blijkt, dat de damwanden rondom het EMK-gifterrein in Krimpen aan den IJssel slechts in 'redelijke staat' verkeren. Vindt u het niet zorgwekkend, dat de staat van de damwand niet 'goed' of zelfs 'excellent' is gezien de uiterst toxische grond die zich op het EMK terrein bevindt?*

Antwoord

De damwanden zijn in 1988 en 1989 aangebracht als onderdeel van de isolerende voorzieningen (IBC-sanering) met als belangrijkste functie het kunnen creëren van een (minimale) kunstmatige grondwaterstandsverlaging op het EMK-terrein. Hierdoor wordt voorkomen dat verontreinigd grondwater zich naar buiten de locatie kan verspreiden. Aan de zijden van het open water, de Hollandsche IJssel en de Sliksloot, hebben de damwanden ook de functie om afkalving van verontreinigde grond te voorkomen.

Bij de inspecties van de gehele damwandconstructie uit 2019 zijn geen noemenswaardige beschadigingen aangetoond. In de rapportage van de damwandinspectie uit maart 2019 door CivielTech wordt aangegeven dat de constructie van de damwanden nog in een goede staat verkeren, waarbij geen noemenswaardige beschadigingen zijn waargenomen. Samen met het in 1994 aangebrachte onttrekkingssysteem kan de huidige kwaliteit van de damwanden gericht op isolatie en als aanpak van de milieu-hygiënische risico's als redelijk tot goed beschouwd worden.

² <http://parlisweb/parlis/document.aspx?id=7ce45640-cde1-4d9d-958f-21745f445d94>

4. *Hoe verhoudt de conclusie dat de damwand in 'redelijke staat' verkeert zich tot het feit dat de autosteiger bij het EMK-gifterrein in 2017 moest sluiten omdat de "damwand in slechte staat" zou verkeren³?*

Antwoord

Als onder beantwoording van vraag 3 aangegeven heeft de beoordeling van de damwand als 'in redelijke staat' betrekking op de isolerende functie en als aanpak van de milieu-hygiënische risico's in de bestaande situatie.

Met het aanbrengen van de autosteiger wordt een extra (boven)belasting aangebracht waarmee ook een extra drukkracht op de damwand naar buiten toe optreedt. Dit is gelijk aan de situatie als bij de herontwikkeling van het EMK-terrein zou optreden. Op deze extra functie is in het verleden de bestaande damwand niet gedimensioneerd. Een en ander is aangetoond met het onderzoek van het adviesbureau Fugro in 2017 naar de herontwikkeling van het terrein tot (nautisch) industrieterrein. Geconcludeerd is dat dit extra eisen aan de sterkte en stabiliteit stelt waarop de huidige damwanden niet zijn gedimensioneerd.

Er is in de afgelopen jaren een aantal rapporten verschenen. Hieronder volgen een aantal citaten uit de rapporten:

- *Wiertsema & Partners stelde in een onderzoeksrapport van 9 December 2019 dat de damwandlengte op meerder plekken 'niet eenduidig is vast te stellen'.*
- *In Oktober 2017 concludeerde het bedrijf Fugro, dat de huidige damwanden zelfs binnen een te lage risicoklasse niet voldoen.*

In 2019 concludeerde Dura Vermeer, dat de damwand wel in orde is.

5. *Ten aanzien van het rapport van Wiertsema & Partners: betekent onduidelijkheid over de lengte dat de afsluiting van het terrein mogelijk niet intact is met risico op vervuiling omgeving of instromen water van buiten terrein? Gaarne een toelichting.*

Antwoord

In het evaluatierapport van de gerealiseerde IBC-maatregelen in 1988-1989 worden de uitgevoerde werkzaamheden tijdens het aanbrengen van de damwandconstructie gedetailleerd weergegeven. De lengte van 28 meter, sterkte, type en methode van inbrengen van de damwand worden daarbij beschreven. Bij een, in maart 2019 uitgevoerd, uitgebreide inspectie naar de kwaliteit van de damwandconstructie door het bedrijf CivielTech worden bij drie plekken van de damwandconstructie opmerkingen geplaatst.

In opdracht van Dura Vermeer heeft Wiertsema & Partners opdracht gekregen de damwand specifiek op deze drie plaatsen te controleren. Op twee plekken zijn pasplanken toegepast en op één plek was het noodzakelijk enkele kortere planken toe te passen door de aanwezigheid van een zinker met een 10 kV stroomkabel.

Tijdens het onderzoek door Wiertsema & Partners bleek dat door het toepassen van fijngevoelige apparatuur en ongunstige omstandigheden bij de metingen de resultaten van de metingen ter plaatse van de pasplanken niet eenduidig vast te stellen waren.

³ <https://www.hetkontakt.nl/regio/krimpenerwaard/134946/autosteiger-bij-emk-terrein-in-krimpen-gesloten?redir>)

Op de derde plek, ter plaatse van de zinker, zijn de metingen eenduidiger en kan de onderzijde van de damwand op NAP-12,7 meter worden gesteld. In de rapportage wordt daarmee een lengte van 16,5 meter van de damwandplank ter plaatse vermeld.

Daarmee staat de damwand op deze plaats ook in de kleilaag die op het EMK-terrein globaal vanaf NAP-1 meter tot NAP-13 meter aanwezig is. Daarmee draagt ook dit deel van de damwand bij aan de (IBC) isolatie van de locatie.

In het rapport van Wiertsema & Partners wordt aangegeven dat met de gekozen detectiemethodiek de juiste lengten van de damwandplanken niet eenduidig vast te stellen zijn. Deze beoordeling wordt gedeeld door de Afdeling IBR Geotechniek van de gemeente Rotterdam.

6. *Hoe beoordeelt u het feit dat de rapporten van Fugro en Dura Vereer elkaar tegenspreken? Zijn er nog meer rapporten die dat doen?*

Antwoord

De resultaten uit de door Fugro en Dura Vermeer opgestelde rapporten zijn niet strijdig maar volgend op elkaar.

Het onderzoek van Fugro in 2017 was gericht op het verkrijgen van specificaties over de sterkte en stabiliteit van de bestaande damwanden, nodig als aanvullende informatie op het bestek en voor het stellen van eisen aan de te ontvangen aanbiedingen. Het bestek betreft de herontwikkeling van het EMK-terrein tot industrieterrein waarvoor het nodig is dat op de damwand bovenbelasting en bolderkracht uitgeoefend kan worden en daarnaast een ontgraving langs de Hollandsche IJssel en de Sliksloot uitgevoerd kan worden.

Uit de berekeningen van Fugro bleek dat de huidige damwanden niet voldoen aan deze extra eisen, ook gezien de huidige, strengere, veiligheidsnormen voor damwanden. Dit heeft geleid tot aanvullende eisen aan de kwaliteit van de damwandconstructie in de aanbestedingscriteria.

Tijdens de aanbesteding heeft Dura Vermeer de meest economisch gunstige aanbidding gedaan op basis van het versterken en verbeteren van de bestaande damwandconstructie en de opdracht voor de herontwikkeling van het EMK-terrein verkregen.

Het onderzoek van Dura Vermeer uit 2019 geeft invulling aan de contracteis uit het bestek; het garanderen van de isolerende functie van de damwand met een minimum restlevensduur van 50 jaar, alsmede te voldoen aan de functionele eisen qua sterkte en stabiliteit volgend uit de gewenste functie van industriegebied.

Naar aanleiding van dit onderzoek heeft Dura Vermeer in maart 2019 de uitgebreide inspectie naar de kwaliteit van de damwand door het bedrijf CivielTech laten uitvoeren. Daarna heeft Dura Vermeer opdracht gegeven voor het specifieke onderzoek door Wiertsema & Partners als beschreven in antwoord 5.

Naast de bovengenoemde onderzoeken heeft Dura Vermeer nog onderzoeken laten uitvoeren voor het ontwerp en op details van de uit te voeren werkzaamheden.

7. *Zijn er in de aanbestedingsfase behalve Dura Vermeer nog andere aannemers geweest, die tot andere conclusies/ oplossingen kwamen?
Zo ja: welke zijn dat dan?*

Antwoord

Na een voorselectie in de aanbesteding op basis van criteria waren in de gunningsfase vijf aannemers(combinaties) geselecteerd:

- Dura Vermeer
- De Vries & Van de Wiel
- Heijmans
- Boskalis – Mourik
- Strukton

Alle aanbiedingen voldeden aan de aanbestedings- en contractcriteria opgenomen in het bestek.

In de aanbiedingen zijn Dura Vermeer en Strukton uitgegaan van een verbeterde damwand. In de andere drie aanbiedingen is uitgegaan van een nieuwe damwand.

8. *Klopt het dat DCMR in 2017 een onderzoeksvraag heeft uitgezet t.a.v. het bouwrijp maken en de sanering van het EMK terrein alsmede de verbetering van de damwandconstructie? Is dit onderzoek uitgevoerd/ afgerond?
Zo ja: wat waren hiervan de conclusies t.a.v. de damwandconstructie?*

Antwoord

Nee, DCMR heeft in 2017 geen onderzoeksvraag uitgezet. In 2017 heeft de gemeente Krimpen aan den IJssel aan adviesbureau Fugro opdracht gegeven als onder het antwoord van vraag 6 is verwoord.

Dit onderzoek maakte deel uit van de gemaakte afspraken in 2015 en de koopovereenkomst van 20 december 2017, gesloten met de Gemeente Krimpen aan den IJssel, voor de herontwikkeling van het terrein tot (nautisch) industrieterrein.

Hiertoe moet op het terrein bovenbelasting en bolderkracht (schepen die afmeren) mogelijk zijn zonder dat de damwanden beschadigd raken. De functionele eisen van de stalen damwandconstructie zijn vastgelegd in de koopovereenkomst.

Dit onderzoek is uitgevoerd en afgerond.

Uit het onderzoek door Fugro kwam naar voren dat de huidige damwandconstructie niet voldoet aan de ontwerpisen behorend bij de herinrichting als industriegebied. De berekende doorbuiging van de huidige damwandconstructie overschrijdt daarbij de richtlijn van de vanaf 2006 toegepaste veiligheidsklasse. Fugro concludeert dat de damwandconstructie, op basis van de sinds 2006 geldende Europese normen constructieve veiligheid (veiligheidsklasse RC2), onvoldoende capaciteit heeft om te voldoen aan de eisen die gesteld moeten worden bij herontwikkeling.

Deze normen zijn enkel van toepassing bij na 2006 te ontwerpen constructies.

Het onderzoek van Fugro heeft geleid tot aanvullende eisen aan de kwaliteit van de damwandconstructie in de aanbestedingscriteria. Zie tevens het antwoord op vraag 6.

9. *Kan zonder enig voorbehoud gesteld worden dat de damwanden geen fundamentele constructiefouten kennen?*

Zo nee: kan er duidelijkheid verschaft worden over eventuele risico's?

Antwoord

Ja, dit wordt op basis van de onderzoeken en de informatie die op dit moment beschikbaar is zonder enig voorbehoud gesteld.

De damwanden kennen voor de huidige bestemming van het terrein geen constructiefouten. Dit wordt onder meer bevestigd door de in maart 2019 uitgevoerde inspectie naar de kwaliteit van de damwand door CivielTech.

Verwezen wordt naar de beantwoording van vraag 3.

Naast het verhogen van de sterkte en stabiliteit van de constructie dienen, als onderdeel van de herontwikkeling van het EMK-terrein, wel op redelijke termijn conserverende maatregelen en reparaties uitgevoerd te worden zodat de kwaliteit van de damwanden weer geschikt is voor een minimale levensduur van 50 jaar.

10. *Uit de diverse bronnen hebben wij kunnen concluderen, dat het risico dat de damwand het begeeft minstens 3 maal zo groot is, dan eigenlijk zou mogen. Bent u dit met GroenLinks eens?*

Zo niet: gaarne een toelichting.

Antwoord

Deze bronnen op basis waarvan u deze conclusies trekt zijn ons niet bekend.

Ten aanzien van de conclusies uit onderzoeken naar de sterkte en stabiliteit wordt verwezen naar de antwoorden op de vragen 3, 4, 8 en 9.

De stabiliteit van de damwand is mede afhankelijk van het grondwaterniveau op het terrein. In 2007 en 2008 werd er 4.000 tot 5000 liter per uur onttrokken aan het terrein. Later zou dat 1.000 liter per uur zijn. Deze getallen zijn afgeleid uit de voortgangsrapportages van Strukton m.b.t. het EMK terrein. Dit is in de ogen van GroenLinks een enorme hoeveelheid, als je bedenkt dat dit ruim dertig jaar aan de gang is.

11. *Kloppen onze berekeningen? Hoeveel liter water wordt er op dit moment afgepompt? Hoeveel liter water is er sinds het begin onttrokken aan het terrein?*

Antwoord

Ja, uw berekeningen kloppen. Verwezen wordt naar het rapport "Geohydrologisch onderzoek en drijfslaagonderzoek EMK-terrein (sept. 2010 – juli 2011, Vof Geofox – TTE Consultants, 30 september 2011).

In de begin jaren van de IBC-situatie bleek de grondwaterstand in de naastgelegen Stormpolder te stijgen tot boven het niveau van de bentonietwand waardoor het grondwater het EMK-terrein op kwam en onttrokken moest worden. In 2007 en 2008 werden debieten onttrokken tot 5 m³/uur, de jaren daarna ligt het jaargemiddelde op circa 1 m³/uur.

Op uw vraag naar de totale hoeveelheid water vanaf het begin onttrokken kan geen antwoord worden gegeven. Zonder verder onderzoek beschikken wij niet over de benodigde gegevens.

12. *Waar komt dit water vandaan? Bestaat er een kans, dat er naast regenwater ook grondwater wordt aangevoerd dan wel water vanuit de rivier ernaast? (Dat laatste ook gezien de constatering in het Wiertsema & Partners rapport)
Indien dat het geval is: op welke grond(en) kan dan worden uitgesloten, dat er geen verontreinigingen de andere kant op diffundeert en daarmee naar buiten lekt?*

Antwoord

Verwezen wordt naar de beantwoording van de vraag 11.

Het onttrokken water zal grotendeels afkomstig zijn van het (freatische) grondwater direct onder het maaiveld, gevoed door regenwater.

Het is niet waarschijnlijk dat op dit moment een hoeveelheid schoon oppervlakte- en/of grondwater van buiten het terrein wordt aangevoerd. In 2020 is ook de bentonietwand verhoogd en is aan de buitenzijde ervan een "interceptiedrain" aangelegd.

Fase 1 van de herontwikkeling betreft het bouwrijp maken waarbij op een deel van het terrein (circa 1,6 hectare) het asfalt verwijderd en gras ingezaaid is. Over dit oppervlak zal regenwater infiltreren.

Het rapport van Wiertsema & Partners was niet gericht op onderzoek naar grondwater. Verwezen wordt naar de beantwoording van de vraag 5.

13. *Als er meer water wordt onttrokken dan dat er in komt, dan gaat dat onvermijdelijk gepaard met bodemdaling. Betekent dit niet, dat hierdoor de stabiliteit van de damwand steeds meer in het geding komt?*

Zo nee: waarom niet?

Antwoord

Dit is niet waarschijnlijk.

Ten eerste wordt niet meer grondwater onttrokken dan (via regenwater) binnenkomt.

Verwezen wordt naar het antwoord op vraag 12. Ook heeft de monitoring aangetoond dat de verlaging van de grondwaterstanden met name langs de damwanden plaatsvindt tot NAP +1,5 meter. De waterstand midden op het EMK-terrein wordt nauwelijks verlaagd ten gevolge van de slechte doorlatendheid.

Ten tweede zal het onttrokken water freatisch grondwater zijn, afkomstig uit de toplagen van het terrein die bestaan uit grond en slakken. Deze situatie is al ingesteld sinds 1994 en gaat na een initiële zetting niet verder gepaard met bodemdaling.

Verder bevindt zich in de ondergrond, globaal van NAP-1 meter tot NAP-13 meter, een grondslag van klei en veen. De grondwaterstand wordt niet tot in deze klei- en veenlagen verlaagd, waardoor inklinking en veraarding van deze lagen niet optreedt. De werking van het onttrekkingsstelsel zal op deze diepten daardoor geen bodemdaling veroorzaken en de stabiliteit van de damwanden niet negatief beïnvloeden.

Op dit moment kost het de Provincie nog steeds geld om het water weg te pompen en te zuiveren. Uit de antwoorden van de vorige vragenset blijkt dat de Provincie 1,5 miljoen Euro beschikbaar heeft gesteld voor de bodemsanering van het EMK-terrein onder de voorwaarde dat de sanering een locatie oplevert zonder eeuwigdurende actieve nazorg.

De GroenLinks-fractie hoort geluiden uit Krimpen a/d IJssel, dat er voor een oplossing wordt geopteerd, die niet voor een volledige sanering lijkt te gaan.

